

Bedankt voor het downloaden van dit artikel. De artikelen uit de (online)tijdschriften van Uitgeverij Boom zijn auteursrechtelijk beschermd. U kunt er natuurlijk uit citeren (voorzien van een bronvermelding) maar voor reproductie in welke vorm dan ook moet toestemming aan de uitgever worden gevraagd.

Boom

Behoudens de in of krachtens de Auteurswet van 1912 gestelde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch door fotokopieën, opnamen of enig andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Voor zover het maken van kopieën uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikelen 16h t/m 16m Auteurswet 1912 jo. Besluit van 27 november 2002, Stb 575, dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoeding te voldoen aan de Stichting Reprorecht te Hoofddorp (postbus 3060, 2130 KB, www.reprorecht.nl) of contact op te nemen met de uitgever voor het treffen van een rechtstreekse regeling in de zin van art. 16l, vijfde lid, Auteurswet 1912.

Voor het overnemen van gedeelte(n) uit deze uitgave in bloemlezingen, readers en andere compilatiewerken (artikel 16, Auteurswet 1912) kan men zich wenden tot de Stichting PRO (Stichting Publicatie- en Reproductierechten, postbus 3060, 2130 KB Hoofddorp, www.cedar.nl/pro).

No part of this book may be reproduced in any way whatsoever without the written permission of the publisher.

info@boomamsterdam.nl
www.boomuitgeversamsterdam.nl

Het CDA moet instemmen met het Oekraïneverdrag [1]

Eens, maar premier Rutte is wel eerst aan zet

door *Jos van Gennip*

De auteur is directeur van Socires, een platform voor cultuur en samenleving, en lid van de academische raad van het Martens Centre, het wetenschappelijk instituut van de Europese Volkspartij.

De politieke patstelling rond het Oekraïne-referendum is allereerst te wijten aan een volstrekt amateuristisch en contraproductief optreden van Rutte en zijn regering. Hoe haalt hij het in zijn hoofd om in deze beslissende weken alles uit de kast te halen om het CDA dwars te zitten, Buma te kleineren en geen daadwerkelijke brug te slaan naar onze verantwoordelijke parlementariërs en partijgenoten? Zelfs Paul Witteman gaf in *Buitenhof* aan deze concentratie van vijandigheid en kleineerderij van de premier buitenproportioneel onbegrijpelijk te vinden. Het getuigt van weinig staatsmanschap het CDA zo tegemoet te treden wanneer het zo hard nodig is om een grote misstap te voorkomen.

En dat is nog niet alles: het heeft er alle schijn van dat sinds de uitslag van het referendum de regering het ontstane dilemma *à la légère* heeft behandeld. Klaarblijkelijk was het plan

om op tijdwinst te gokken. Als het brexitreferendum ten gunste van de blijvers uitvalt, zo moet men gedacht hebben, dan waait ons 'nee' ook wel over.

* * *

Vergelijk deze inzet eens met het optreden van Balkenende vanaf de eerste dag na het referendum over de Europese Grondwet in 2005. Hij mobiliseerde alle Europese regeringsleiders en vroeg: bied ons een escape en werk mee aan het amenderen van de bestaande teksten. En zo geschiedde. Dit was goed. Zijn daarentegen enkele verklaringen over de aard en status van het associatieverdrag alles wat Rutte na maanden voor zich uitschuiven te bieden heeft?

Het CDA heeft in het verleden altijd terecht gewaarschuwd tegen het aantasten van de representatieve democratie. Toen het middel van het correctief referendum er toch werd doorgedramd was het een begrijpelijke reactie om de initiatiefnemers op de blaren te laten zitten die hun actie veroorzaakt heeft. In het bijzonder geldt dat D66. Het is in dat opzicht te rechtvaardigen dat het CDA niet voor zijn beurt heeft gesproken. Laat de partij, die altijd goede sier maakte met dit kroon-

juweel, eerst maar eens met zichzelf in het reine komen. Maar toch, er staat vanuit constitutioneel, mensenrechtelijk en geopolitiek opzicht wel heel veel op het spel.

* * *

Allereerst het *constitutionele* aspect. Het was natuurlijk een fout van de CDA-fractie in de Tweede Kamer om bij voorbaat het karakter van een *raadgevend* referendum op te schalen tot een referendum met een correctieve werking. Deze automatische update van het referendum doet veel kiezers geen recht; kiezers die wellicht mede op het CDA gestemd hebben als een partij waarvan zij weten dat die voor een zo sterk mogelijke representatieve democratie staat.

Ten tweede een *mensenrechtelijk* aspect. Er zijn nogal wat redenen aan te voeren waarom we huiverig zijn de banden met Oekraïne aan te halen. Ons centrum voor cultuur en samenleving, Socires, werkt al jaren zeer intensief in dit land aan de verbetering van de positie van gehandicapte kinderen, ook juridisch. Wij ervaren daar niet alleen wat corruptie betekent, maar ook welke geestelijke verwoestingen zijn teweeggebracht bij generaties mensen als gevolg van zeventig jaar beleid om een nieuwe sovjetmens te vormen. Intussen willen in Oekraïne tientallen miljoenen burgers daar wel een andere cultuur opbouwen: een cultuur van verantwoordelijkheid, medemenselijkheid, erkenning van het belang van het gezin en andere gemeenschappen. Kortom, een cultuur van echte vrijheid. Het afwijzen van nauwere banden met het grotere Europa, juist nu, is voor hen een klap in het gezicht; een verraad, dat bovendien nog generaties kan doorwerken. Met preken alleen wordt geen corruptie bestreden, noch *good governance* bevorderd. Hier helpt ook alleen de beloning, de premie, het bieden van een alternatief.

Ten slotte komt daar, in *geopolitiek* opzicht, het eigen belang van Europa bij. We staan voor een beslissend kruispunt, waarbij de verkeerde afslag waarschijnlijk geen terugweg heeft. Uitgerekend nu wordt de kaart van het toekomstige Europa getekend. Het is geen geheim dat Poetin het liefst de ontbinding van de Sovjet-Unie – in zijn eigen woorden ‘de grootste ramp van de twintigste eeuw’ – wil terugdraaien. En als dat niet lukt, dan moet in ieder geval elke verdere toenadering (of die nou van Oekraïne of een ander land is) tot dat Europa voorkomen worden – tot elke prijs. Poetin deinst er niet voor terug over te gaan tot directe intimidatie en tot vormen van agressie, tot de instandhouding van *frozen conflicts* en tot het strooien van zand tussen de wielen van Europese eensgezindheid en daadkracht. Laat er geen misverstand over bestaan: de kaart van Europa hoeft niet gekleurd te worden in het dubbele blauw van de EU en de NATO, maar mag ook niet gekleurd worden in het neerood van Rusland. Een vastberaden Rusland tegenover een verdeeld, in zichzelf gekeerd en weifelend Europa is allermint wenselijk. Op de Europese kaart van de komende halve eeuw is Oekraïne de grootste witte vlek. Als wij de Oekraïners niet zélf hun kaart laten inkleuren, staan anderen gretig klaar, zowel daar als aan de zuid- en de zuidoostflank van Rusland. Dit zijn legitieme belangen waarmee Europa – en dus ook het CDA – te rekenen heeft.

Maar het woord is nu wel allereerst aan premier Rutte: hij moet zijn lakse houding van het afgelopen jaar herstellen en het CDA substantieel tegemoetkomen. Want het is volstrekt onbegrijpelijk dat de premier, geplaatst voor deze historische beslissing, probeert weg te komen met louter een beroep op het verantwoordelijkheidsbesef van het CDA.